

Õiguskantsler

Saue Vallavalitsus
Saue Vallavolikogu
info@sauevald.ee

Teie nr

Meie 15.04.2021 nr 6-5/191424/2102682

Lasteaia- ja lapsehoiuteenus Saue vallas

Lugupeetud vallavanem ja vallavolikogu esimees

Teile teadaolevalt on õiguskantsleri poole pöördunud hulk Saue valla lapsevanemaid küsimustega, mis puudutavad lasteaiakoha andmist, vanema makstava osalustasu suurust ning eralasteaia ja lapsehoiu toetust. Sellepärast hindasin Saue Vallavalitsuse 28.02.2018 määruse nr 3 „[Saue valla koolieelsesse lasteasutusse vastuvõtmise ja sealt väljaarvamise kord ning lasteasutuse tegutsemise aeg](#)“, Saue Vallavolikogu 21.12.2007 määruse nr 32 „[Saue valla koolieelsetes munitsipaallasteasutustes vanemate poolt kaetava osa määr ja selle tasumise kord](#)“ ja Saue Vallavolikogu 27.02.2020 määrus nr 9 „[Koolieelse eralasteasutuse ja -lapsehoiu teenuse toetamise kord](#)“ asjakohaste sätete põhiseaduspärasust.

Seaduse järgi tuleb võimaldada lasteaiakoht igale vähemalt pooleteiseaastasele lapsele. Saue vald rikub seadust sellega, et jätab üldjuhul kohata alla kolmeaastase lapse. Lasteaiakohata jäänud lapsed saavad küll valla toetusel käia eralasteaias või lapsehoius, kuid vanemad peavad paljudel juhtudel selle sundvaliku tõttu maksma rohkem kui munitsipaallasteaias.

Leian, et Saue Vallavolikogu määruse „[Saue valla koolieelsetes munitsipaallasteasutustes vanemate poolt kaetava osa määr ja selle tasumise kord](#)“ § 4 lõikega 1 kehtestatud osalustasu soodustus toob küll kaasa lapsevanemate erineva kohtlemise, kuid soodustuse eesmärgi ja omavalitsuse otsustusõigust arvestades ei ole see meelevaldne ega põhiseadusvastane (vt põhjendusi [seisukohast soodustuse põhiseaduspärasuse kohta](#)).

Saue Vallavalitsuse määrus „[Saue valla koolieelsesse lasteasutusse vastuvõtmise ja sealt väljaarvamise kord ning lasteasutuse tegutsemise aeg](#)“ § 3 lõige 2 on vastuolus [koolieelse lasteasutuse seaduse](#) § 10 lõikega 1 ja § 15 lõikega 4 ning seega [põhiseaduse](#) §-ga 3 ja § 154 lõikega 1, kuna määruses ei ole sätestatud, kuidas taotleda lasteaiakohta lapsele, kes ei ole saanud lasteaiakoha kasutamise aasta 1. oktoobriks kolmeaastaseks. Seaduse kohaselt peab vallavalitsus kehtestama korra, mis hõlmab muu hulgas seda, kuidas lasteaiakohta taotleda. See kord peab reguleerima ka lasteaiakoha taotlemist pooleteise- kuni kolmeaastasele lapsele, kuna seaduse järgi on ka selles vanuses lapsel õigus lasteaiakohale. Palun vallavalitsusel viia see määruse säte seaduse ja põhiseadusega kooskõlla.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Saue Vallavalitsuse määruse „[Saue valla koolieelsesse lasteasutusse vastuvõtmise ja sealt väljaarvamise kord ning lasteasutuse tegutsemise aeg](#)“ § 3 lõige 3 on vastuolus [koolieelse lasteasutuse seaduse](#) § 10 lõikega 1 ning § 15 lõikega 4 ning seega [põhiseaduse](#) §-ga 3 ja 154 lõikega 1, kuna määrus seob lasteaiakoha kasutamise õiguse lapse kolmeaastaseks saamisega. Seaduse järgi on õigus lasteaiakohale vähemalt pooleteiseaastasel lapsel. Palun vallavalitsusel viia see määruse säte seaduse ja põhiseadusega kooskõlla.

Lisaks soovitan Saue Vallavolikogul määruses „[Koolieelse eralasteasutuse ja -lapsehoiu teenuse toetamise kord](#)“ ühemõtteliselt ja selgelt sätestada, kas vald toetab vabatahtlikult eralasteaias käimist või täidab eralasteaedade abiga [koolieelse lasteasutuse seaduse](#) § 10 lõikest 1 tulenevat kohustust. Samamoodi peab vanemale olema selge, kas vald osutab lapsehoiuteenust [koolieelse lasteasutuse seaduse](#) § 10 lõikes 1 sätestatud kohustuse täitmiseks või toetab lapsehoiuteenust vabatahtlikult. Kui vald täidab kõnealuse määruse alusel eralasteaedadele ja lapsehoidudele toetust makstes [koolieelse lasteasutuse seaduse](#) § 10 lõikest 1 tulenevat kohustust, tuleks eralasteaia- ja lapsehoiuteenuse korraldamisel rakendada [koolieelse lasteasutuse seaduse](#) sätteid seadusega toodud ulatuses. Peale selle tuleb jälgida, et peresid ei seataks teenuse eest tasumisel halvemasse olukorda, sõltuvalt sellest, kas laps käib munitsipaal- või eralasteaias või kas pooleteise- kuni kolmeaastase lapse lasteaiakoht on asendatud vanema nõusolekul lapsehoiukohaga. See tähendab, et mitmed kõnealuse määruse sätted tuleks seaduse ja põhiseadusega kooskõlla viia. Kui aga eralasteaia ja lapsehoiu määruse alusel makstavat toetust saab pidada valla vabatahtlikult antud soodustuseks, langevad küsimused kõnealuse määruse põhiseaduspärasusest ära.

Palun andke 17. maiks 2021 teada, kuidas kavandate ettepanekuid ja soovitusi täita.

I. Lasteaia- ja lapsehoiuteenuse osutamise regulatsioon

1. [Eesti Vabariigi põhiseaduse](#) (PS) § 37 lõikes 1 on sätestatud õigus haridusele. Õigus haridusele hõlmab ka õigust alusharidusele. Alushariduse korraldust reguleerib [koolieelse lasteasutuse seadus](#) (KELS). Selle seaduse § 1 lõike 1 kohaselt on koolieelne lasteasutus (lasteaed) koolieast noorematele lastele hoitu ja alusharidust võimaldav õppeasutus.

2. Lasteaiateenuse saamise tingimused on sätestatud KELS § 10 lõikes 1. Selle sätte järgi loob valla- või linnavalitsus vanemate soovil kõigile konkreetses vallas või linnas elavatele pooleteise- kuni seitsmeaastastele lastele võimaluse käia teeninduspiirkonna lasteasutuses. Pooleteise- kuni kolmeaastase lapse lasteaiakoha võib valla- või linnavalitsus vanema nõusolekul asendada lapsehoiuteenusega.

3. See tähendab, et kõigil KELS § 10 lõikes 1 nimetatud lastel on õigus lasteaiakohale ning vallad ja linnad on kohustatud lasteaiakohad tagama ka pooleteise- kuni kolmeaastastele lastele, kelle vanemad selleks soovi avaldavad. Pooleteise- kuni kolmeaastase lapse lasteaiakoht on võimalik asendada lapsehoiukohaga vaid siis, kui vanem on sellega nõus. Kui vanem asendusega ei nõustu, peab kohalik omavalitsus tagama lapsele lasteaiakoha. Samas pole vanemal õigust nõuda vallalt või linnalt lapsehoiukohta, kui vald või linn on valmis tagama lapsele lasteaiakoha.

4. Koolieelse lasteasutuse teenuse pakkumine on kohaliku omavalitsuse avalik-õiguslik ülesanne. Selle ülesande täitmiseks võivad linnad ja vallad anda perele lasteaiakoha munitsipaallasteaias, mille tegevust finantseeritakse omavalitsuse eelarvest. Teine võimalus on osta koolieelse lasteasutuse teenust mõnelt eraõiguslikult isikult. Seda saab teha tsiviilõigusliku lepinguga. Lepingust hoolimata jääb kohalik omavalitsus endiselt kohustatud isikuks, kes peab tagama lapsele/perele teenuse KELS-s sätestatud tingimustel. Kolmanda võimalusena võivad vallad ja

linnad sõlmida lepingu mõne teise valla või linnaga ja täita KELS-s sätestatud kohustust koostöös nendega.

5. [Sotsiaalhoolekande seaduse](#) (SHS) 2. peatüki 2. jaos on sätestatud sotsiaalteenused, mida vallad ja linnad peavad korraldama. Üks neist teenustest on lapsehoiuteenus. SHS § 45¹ lõike 1 järgi on lapsehoiuteenuse eesmärk toetada pere toimetulekut või vanemate töötamist või vähendada lapse erivajadusest tulenevat hoolduskoormust. Seega, erinevalt lasteaiast ei pea lapsehoid tagama alusharidust.

6. SHS § 45² lõike 1 kohaselt korraldavad vallad ja linnad lapsehoiuteenust KELS § 10 lõike 1 alusel. See tähendab, et KELS määrab, kes on õigustatud teenust saama: need on pooleteise- kuni kolmeaastased lapsed, kes ise ja kelle vanem elavad antud valla või linna territooriumil ning kes on nõus, et lasteaiateenus asendatakse lapsehoiuteenusega.

7. Raske ja sügava puudega lapse lapsehoiuteenus on reguleeritud eraldi sätetega. Sel juhul peab linn või vald hindama iga lapse lapsehoiuteenuse vajadust (SHS § 45² lõige 2) ning teenus tagatakse vajaduse korral kuni kalendriaasta lõpuni, mil noor saab 18-aastaseks (SHS § 45² lõige 6).

8. SHS § 45² lõike 5 kohaselt ei pea kohalik omavalitsus ise lapsehoiuteenust osutama, vaid võib anda lapsehoiuteenuse osutamiseks volituse (halduslepinguga) eraõiguslikule juriidilisele isikule, füüsilisest isikust ettevõtjale või teise valla või linna asutusele. Kohalik omavalitsus võib osta lapsehoiuteenust eraõiguslikult juriidiliselt isikult ka tsiviilõigusliku lepinguga (kooskõlas [halduskoostöö seaduse](#) regulatsiooniga).

9. Peale selle kehtivad KELS § 10 lõike 1 alusel lapsehoiuteenuse kohta üldised sotsiaalteenuste osutamise nõuded (näiteks SHS § 3 punkti 6 nõue, et abimeetmed tagatakse isikule võimalikult kättesaadaval moel). [Sotsiaalseadustiku üldosa seaduse](#) (SÜS) § 25 lõike 1 järgi otsustab hüvitise andja hüvitise andmise kümne tööpäeva jooksul alates nõuetekohase taotluse esitamisest või muu hüvitisele õiguse tekkimise aluseks oleva sündmuse toimumisest, asjaolu saabumisest või tingimuse täitmisest, kui seadus ei sätesta teisiti. Seda nõuet tuleb järgida ka lapsehoiuteenuse tagamisel.

10. Lasteaiakoha eest võib lapsevanemalt küsida tasu nii, nagu näevad ette KELS § 27 lõiked 3 ja 4. Nende sätete järgi toimub rahastamine ka siis, kui valla- või linnavalitsus asendab pooleteise- kuni kolmeaastase lapse lasteaiakoha vanema nõusolekul lapsehoiuteenusega.

11. Lasteaiateenust pakuvad ka eraõiguslikud isikud ehk eralasteaiad ([erakooliseaduse alusel](#)). Kohalikud omavalitsused pole kohustatud eraõiguslikke lasteaedu finantseerima ega nende tegevust ja seal käivate laste peresid toetama, kuid võivad seda teha. Vabatahtliku toetuse maksmisel on kohalikel omavalitsustel lai kaalutusõigus: igal vallal ja linnal on õigus ise otsustada, kas ja mis tingimustel toetust maksta.¹

12. Sama kehtib eraõiguslike lapsehoiuteenuse osutajate kohta, kelle kaudu vald või linn ei täida KELS § 10 lõikes 1 kirjeldatud võimalust asendada pooleteise- kuni kolmeaastase lapse lasteaiakoht lapsehoiuteenusega. Neile lapsehoiuteenuse osutajatele, kelle kaudu vald või linn lapsehoiuteenust ei korralda, pole vald või linn kohustatud rahalist tuge pakkuma ega tagama, et teenuse rahastamisele kohaldatakse KELS § 27 lõiget 3 ja 4 sätestatud. Samas võivad vallad ja linnad soovi korral ka neile rahalist toetust pakkuda ning toetada otseselt või kaudselt peret, kelle

¹Riigikohtu otsus nr [3-4-1-11-10](#), p 62.

laps selles lapsehoius käib. Seejuures on vallal ja linnal toetamise tingimuste sätestamisel üsna lai kaalutlusõigus.

II. Saue vallas lapsehoiu- ja lastaiateenuse osutamise põhiseaduspärasus

Lasteaiakoha taotlemine 1,5–3-aastastele lastele

13. KELS § 15 lõige 4 paneb valla või linnavalitsusele ülesande kehtestada laste lasteasutusse vastuvõtmise ja sealt väljaarvamise kord. Riigikohtu otsuse kohaselt tuleb korra all mõista seda, kuidas lasteaiakohta taotletakse, kuidas pöördumisi menetletakse, ja muid tehnilisi küsimusi, mis puudutavad lasteaiakoha andmist või lasteaiast väljaarvamist (nr [3-4-1-66-13](#) p 32). Valla- või linnavolikogul pole õigust kehtestada piiranguid lasteaiakoha saamisele (nr [3-4-1-66-13](#), p 36). KELS § 10 lõiget 1 arvestades peab kord järelikult reguleerima lasteaiakoha taotlemist kõigile 1,5–7-aastaste lastele, kes on õigustatud saama lasteaiakohta.

14. Saue Vallavalitsuse määruse „[Saue valla koolieelsesesse lasteasutusse vastuvõtmise ja sealt väljaarvamise kord ning lasteasutuse tegutsemise aeg](#)“ § 3 lõige 2 näeb ette, et lapse lasteaiakoha taotlusesse tuleb vanemal märkida õppeaasta, millal ta soovib lasteaiakohta saada, alates sügisest pärast lapse kolmeaastaseks saamist. Järgnevast lõikest selgub, et laps peab olema saanud kolmeaastaseks hiljemalt vastava aasta 1. oktoobriks.

15. Saue Vallavalitsuse [selgituste](#) saab lapse panna lasteaiakoha järjekorda alates sellest sügisest, mil laps on 1. oktoobriks vähemalt kolmeaastane. Sama sisuga tekst kuvatakse ka registris, mille kaudu vanem peab esitama lasteaiakoha taotluse (ARNO süsteem).

16. Saue Vallavalitsus selgitas, et lapsevanem saab taotleda kohta ka alla kolmeaastasele lapsele, kui ta lisab selle info täiendavate süsteemi märkuste lahtrisse, kuid selline võimalus ei selgu määruse tekstist ega valla veebilehelt. Määrus ei reguleeri seda, kuidas saavad lasteaiakohta taotleda need vanemad, kelle laps ei ole soovitud õppeaasta sügiseks saanud vähemalt kolmeaastaseks. Pooleteise- kuni kolmeaastaste laste lasteasutusse vastuvõtmise ja sealt väljaarvamise korda ei ole kehtestatud ka ühegi teise Saue valla õigusaktiga. Samuti puudub määruses viide sellele, et määruses reguleerimata küsimustes kohaldatakse mõnd muud õigusakti.

17. Järelikult on Saue Vallavalitsuse määruse „[Saue valla koolieelsesesse lasteasutusse vastuvõtmise ja sealt väljaarvamise kord ning lasteasutuse tegutsemise aeg](#)“ § 3 lõige 2 vastuolus KELS § 10 lõikega 1 ja PS §-ga 3 ja § 154 lõikega 1, sest määruses puudub regulatsioon selle kohta, kuidas taotleda lasteaiakohta lapsele, kes ei ole saanud lasteaiakoha kasutamise aasta 1. oktoobriks kolmeaastaseks.

Lasteaiakoha andmine 1,5–3-aastastele lastele

18. Saue Vallavalitsuse määruse „[Saue valla koolieelsesesse lasteasutusse vastuvõtmise ja sealt väljaarvamise kord ning lasteasutuse tegutsemise aeg](#)“ § 3 lõige 3 sätestab, et lasteaiakoha kasutamise õigus tekib alates 1. septembrist, kui laps saab hiljemalt vastava aasta 1. oktoobriks kolmeaastaseks.

19. Määruse § 3 lõike 4 järgi kinnitab vanem taotluse esitamisel, et on kõnealuse määrusega tutvunud ja nõustub selles toodud tingimustega lasteaiakoha taotlemisel. Niisiis nõustub vanem lasteaiakoha taotlust esitades ka määruse § 3 lõikes 3 sätestatuga, mille järgi on lasteaiakoha kasutamise õiguse tekkimine seotud lapse kolmeaastaseks saamisega.

20. Määruse § 7 lõike 1 punkti 1 järgi saab küll lasteaeda vastu võtta vähemalt pooleteiseaastase lapse, kuid see ei muuda määruse § 3 lõike 3 sisu. Nimelt reguleerib määruse § 7 lasteaeda vastuvõtmist ja rühmade komplekteerimist. Määruse § 7 lõige 1 ei taga lasteaiakoha kasutamise õigust vähemalt pooleteiseaastastele lastele, sest määruse § 3 lõige 3 seob lasteaiakoha kasutamise õiguse lapse kolmeaastaseks saamisega.

21. Määruse § 3 lõikele 3 ei ole võimalik anda põhiseaduspärast tõlgendust, sest see läheks vastuollu sätte sõnastusega ning seega õigusselguse põhimõttega. PS § 13 lõikes 2 tagatud õigusselguse põhimõte nõuab, et õigusnormid oleksid selged, täpsed ja ühetähenduslikud ning mõistetavad inimesele, kellele norm on suunatud. Õigusnormide erinevate tõlgendusvõimaluste puhul tuleb küll eelistada PS-ga kooskõlas olevat tõlgendust, kuid selle hind ei tohi olla õigusselgusetus (Riigikohtu otsus nr [5-18-7/8](#), p 171). Riigikohus on pidanud määruse regulatsiooni ammendavaks, kui määruses puudub viide, et reguleerimata küsimustes rakendatakse seadust, samuti siis, kui sätte sõnastus ei anna kaalumisruumi ega toeta teistsugust tõlgendust. Sellistel juhtudel on Riigikohus pidanud määruses sisalduvat piirangut põhiseadusvastaseks (vt Riigikohtu otsust nr [5-18-7/8](#), punktid 237–240, punktid 268–270).

22. Ka Saue Vallavalitsus kinnitas õiguskantslerile, et lasteaiakoht antakse alla kolmeaastastele lastele vaid erandjuhtudel ehk siis, kui lasteaias on vabu kohti pärast seda, kui üle kolmeaastastele lastele on lasteaiakohad tagatud. Saue Vallavalitsuse vastusest saab järeldada, et lasteaiakohti ei jätku kõigile pooleteise- kuni kolmeaastastele lastele. Saue Vallavalitsusel pole andmeid, kui palju kohti on neil võimalik pakkuda pooleteise- kuni kolmeaastastele lastele, kuna kohtade arv sõltub sellest, kui palju kohti jääb üle pärast vanemate laste rühmade komplekteerimist. Samuti kinnitas vallavalitsus, et Saue valla strateegiline valik on pooleteise- kuni kolmeaastastele lastele lasteaiakoha andmise asemel toetada nende käimist eralasteaias või lapsehoiuis. Seda vaatamata asjaolule, et seadus võimaldab lasteaiakoha asendada lapsehoiuteenusega vaid vanema nõusolekul. Seega toetab ka Saue valla praktika järeldust, et Saue vald soovib tagada lasteaiakoha kasutamise õiguse kõigile vähemalt kolmeaastastele lastele.

23. Järelikult on Saue Vallavalitsuse määruse „[Saue valla koolieelsesse lasteasutusse vastuvõtmise ja sealt väljaarvamise kord ning lasteasutuse tegutsemise aeg](#)“ § 3 lõige 3 vastuolus KELS § 10 lõikega 1 ning seega PS §-ga 3 ja § 154 lõikega 1, kuna piirab seadusega võrreldes lasteaiakoha kasutamise õigust.

Eralasteaias ja lapsehoiuis käimise toetamine

24. Saue Vallavolikogu määrusega nr 9 „[Koolieelse eralasteasutuse ja -lapsehoiu teenuse toetamise kord](#)“ toetatakse rahaliselt neid vanemaid, kelle laps käib eralasteaias või lapsehoiuis. Täpsemalt, toetust makstakse eralasteaiale või lapsehoiule, kui pere täidab määruses esitatud tingimused. Toetuse suurus ja seega pere kanda jääv osa sõltub ühelt poolt sellest, kas pere vastab täissummas toetuse saamiseks kehtestatud nõuetele, ja teiselt poolt sellest, millise lepingu on eralasteaed või lapsehoid Saue vallaga sõlminud (kas seal sisaldub kokkulepe lapsevanema makstava osalustasu maksimaalse suuruse kohta).

25. Vallavalitsuse vastusest õiguskantsleri järelepärimisele saab järeldada, et valla arvates täidab vald kõnealuse määruse alusel eralasteaedadele ja lapsehoidudele toetust makstes KELS § 10 lõikes 1 sätestatud kohustust. Kui see nii on, siis peab neis asutustes osutama teenust KELS § 10 lõike 1 kohaselt ja tasu teenuse eest peab olema kooskõlas KELS § 27 lõigetega 3 ja 4. Muu hulgas

peab silmas pidama, et eralasteaia- ja lapsehoiukohta kasutavaid peresid ei koheldaks halvemini, võrreldes peredega, kes kasutavad kohta munitsipaallasteaias (võrdse kohtlemise põhimõte).

26. Kui vallavalitsus täidab KELS § 10 lõikes 1 sätestatud kohustust eralasteaia ja lapsehoiu kaudu, on seadusega vastuolus määruse § 4 lõige 2, mille järgi peab lapsevanem maksma koha eest eralasteaias või lapsehoiuis rohkem kui 20% Vabariigi Valitsuse kehtestatud palga alammäärast, kui eralasteaed või lapsehoid ei ole vallaga sõlminud kokkulepet, et lapsevanema poolt kaetava osa maksimaalne määr on 20% palga alammäärast. KELS § 27 lõike 4 järgi peab vanema kaetava osa määra kehtestama valla või linna volikogu. Seetõttu ei saa vanema kaetava osa suurus sõltuda sellest, kui suurt tasu soovib eralasteaed või lapsehoid küsida ning millist lepingut on nõus sõlmima. Samuti ei saa KELS § 10 lõike 1 ja § 27 lõike 3 järgi lapsevanema kaetav osa olla suurem kui 20% palga alammäärast, olenemata sellest, kas vald tagab lasteaiakoha munitsipaallasteaia või eralasteaia kaudu või asendab vanema nõusolekul pooleteise- kuni kolmeaastase lapse lasteaiakoha lapsehoiuteenusega.

27. Kui vallavalitsus täidab KELS § 10 lõikes 1 sätestatud kohustust eralasteaia ja lapsehoiu kaudu, on seadusega vastuolus ka määruse § 4 lõige 3, mille järgi rahastab vald eralasteaias või lapsehoiuis käimist poole toetuse suuruses summas, kui rahvastikuregistri andmetel on vaid üks lapse vanematest või määruse mõistes üksikvanem Saue valla elanik. Sellisel juhul tuleks lapsevanemal maksta teenuse eest rohkem kui KELS § 27 lõikega 3 lubatud 20% palga alammäärast. Samuti tuleks eralasteaias või lapsehoiuis käiva lapse vanemal maksta teenuse eest rohkem kui munitsipaallasteaias käiva lapse vanemal, sest Saue Vallavolikogu on [määrusega](#) kehtestanud munitsipaallasteaias käiva lapse osalustasu suuruseks 20% palga alammäärast. Seetõttu oleks määruse § 4 lõige 3 vastuolus seadusega ja seega ka PS §-ga 3 ja § 154 lõikega 1.

28. Võrdse kohtlemise põhimõttest tulenevalt peaks vallavolikogu kehtestama eralasteaias ja lapsehoiuis käivate laste peredele samasugused soodustused nagu munitsipaallasteaias käivatele lastele. Kui vald täidab eralasteaia kaudu KELS § 10 lõike 1 kohustust või asendab vanema nõusolekul pooleteise- kuni kolmeaastase lapse lasteaiakoha lapsehoiuteenusega KELS § 10 lõike 1 alusel, oleks võrdsuspõhiõigusega vastuolus olukord, kus eralasteaias või lapsehoiuis käivate laste vanematel pole võimalik saada sarnaseid osalustasu soodustusi, nagu on sätestatud Saue Vallavolikogu määruse „[Saue valla koolieelsetes munitsipaallasteasutustes vanemate poolt kaetava osa määr ja selle tasumise kord](#)“ § 4 lõikes 1. Munitsipaallasteaias ja eralasteaias või lapsehoiuis käivate laste erinev kohtlemine soodustuste saamisel on lubatud vaid siis, kui erinevaks kohtlemiseks on mõistlik ja asjakohane põhjus.

29. Kui vallavalitsus täidab KELS § 10 lõikes 1 sätestatud kohustust eralasteaia ja lapsehoiu kaudu, on seaduse ja põhiseadusega vastuolus ka KELS § 15 lõikes 4 nõutud korra puudumine, mille alusel lapsi eralasteaedadesse vastu võetakse ja sealt välja arvatakse. Kehtiv määrus „[Saue valla koolieelsesesse lasteasutusse vastuvõtmise ja sealt väljaarvamise kord ning lasteasutuse tegutsemise aeg](#)“ reguleerib vaid munitsipaallasteasutusse vastuvõtmist ja sealt väljaarvamist. Vallavalitsus peaks reguleerima ka seda, kuidas on korraldatud pooleteise- kuni kolmeaastaste laste lasteaiakoha asendamine lapsehoiuteenusega, kui vanem sellega nõus on.

30. Kui eralasteaia ja lapsehoiu määruse alusel makstavat toetust pidada aga valla vabatahtlikult antud toetuseks, langeksid ära küsimused kõnealuse määruse põhiseaduspärasusest. Nimelt ei ole riik ega kohalikud omavalitsused põhimõtteliselt kohustatud eraõiguslikke lasteaedu ega lapsehoide rahastama ega nende tegevust ja seal käivaid peresid toetama (vt ka eelpool punktid 11 ja 12). Kui kohalik omavalitsus toetab eralasteaias ja lapsehoiuis käimist vabatahtlikult, on omavalitsusel avar kaalutusõigus, mis tingimustel seda teha.

31. Kui selle määruse alusel antud toetust pidada valla vabatahtlikult antavaks toetuseks, siis on muu hulgas arusaadav ka määruse „[Koolieelse eralasteasutuse ja -lapsehoiu teenuse toetamise kord](#)“ § 3 lõikes 6 sätestatud tingimus, mille järgi toetust ei maksta lapse eest, kes on saanud jooksva aasta 1. oktoobriks kolmeaastaseks ja kellele on pakutud kohta Saue valla piirkonna munitsipaallasteaias. Kui vald on pakkunud lapsele kohta munitsipaallasteaias, ei ole vallal kohustust toetada rahaliselt vanema soovil eralasteaias või lapsehoius käivat last.

32. Õigusselguse põhimõtte järgi tuleks vallal kehtestada õigusaktid nii, et inimesel oleks võimalik aru saada, kas vald toetab eralasteaedades ja lapsehoius käimist vabatahtlikult või KELS § 10 lõikes 1 sätestatud kohustuse täitmiseks. Vanemale peab olema üheselt selge, et kui vald täidab eralasteaia kaudu KELS § 10 lõike 1 kohustust või asendab vanema nõusolekul pooleteise kuni kolmeaastase lapse lasteaiakoha lapsehoiukohaga, siis tuleb kohaldada KELS sätteid ka lapsevanema osalustasu suuruse määramisel. Vald võib eralasteaias ja lapsehoius käimist toetada korraga nii vabatahtlikult kui ka KELS § 10 lõikes 1 sätestatud kohustuse täitmise eesmärgil, kuid siis peab seda reguleerima nii, et inimestele oleks selge, millisel juhul milline õigusakt kohaldub.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Angelika Sarapuu 6938411
Angelika.Sarapuu@oiguskantsler.ee